

UGLAŠEVANJE

bojan kavčič

Slovenija 35mm 71'

produkcija A.A.C. Productions **režija** Igor Šterk **scenarij** Igor Šterk, Siniša Dragin **fotografija** Simon Tanšek **montaža** Petar Marković **glasba** Aldo Kumar **igrajo** Nataša Burger (Katarina), Peter Musevski (Peter), Polona Juh, Andraž Polič, Veronika Drolc

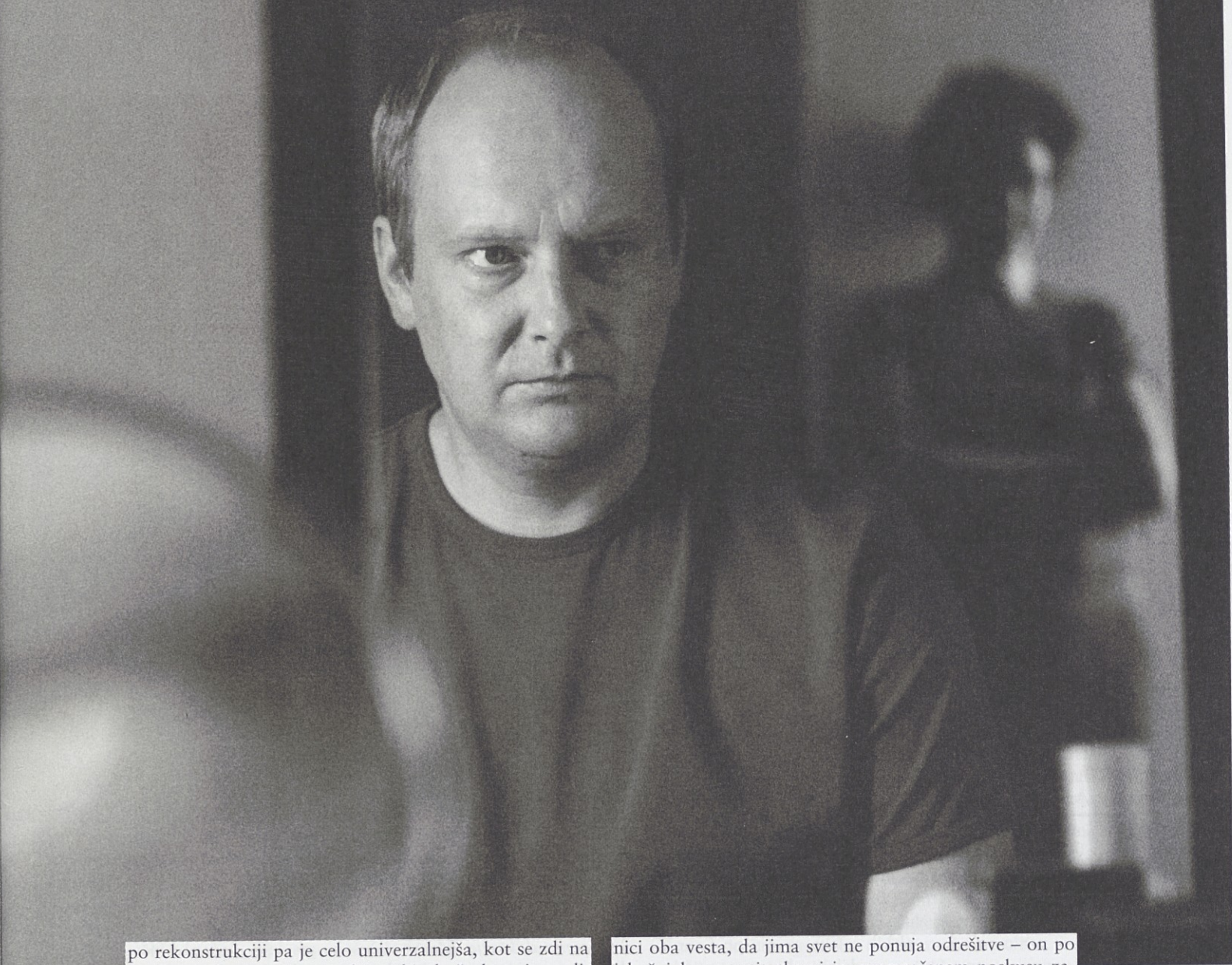
Igor Šterk je že s celovečernim prvencem *Ekspres, ekspres* (1997) dovolj jasno pokazal, da ni ravno pristaš narativnega filma, saj se ni izognil le zgodbi in dialogom, marveč tudi vsakršni izrazitejši konfliktnosti in dramatičnosti. Kljub temu mu je s spretno uporabo povsem filmskih sredstev uspelo ustvariti učinek čiste fikcije, mestoma zaznamovane z domala pravljničnimi potezami. Tudi v *Ljubljani* (2002) ni bilo ne duha ne sluha o kakšni zgodbi, zato pa se ta film trdno oklepa realnosti, o čemer ne pričajo le dialogi, ki sicer pomembno prispevajo k ozračju stvarnega dogajanja, marveč še veliko bolj tematska zasnova in gradnja prizorov, podkrepjena z dokumentarističnimi vložki. *Uglaševanje*, kjer bi kajpada ravno tako zaman iskali kakšno zaokroženo pripoved, pa to realnost že domala banalizira, saj se ukvarja z navidez povsem "nepomembno" družinsko problematiko, a hkrati pritegne s tehnično in formalnoestetsko domišljenostjo ter celo diskretno vpeljavo dramatičnih prvin.

Šterkov prvenec nas je s svojo vezanostjo na vlak kot tradicionalen element dinamike nevsiljivo spomnil, da je film, sicer niz statičnih fotogramov, ki dajejo iluzijo gibanja, tako rekoč "heraklitska" umetnost, kjer vse teče, se premika, spreminja, vendar ne kot golo zaporedje prehajanja iz faze v fazo, marveč prav kot enotnost nasprotij. Še najočitneje se to kaže v filmih, ki upoštevajo harmonijo celote, ki pripovedujejo zaokrožene zgodbe z junaki, za katere vemo, od kod prihajajo in kam gredo, še več, ki naposled dosežejo svoj cilj. Pri Šterku je seveda nekoliko drugače, kajti vsi njegovi filmi so videti, kot da jim nekaj manjka, kot da so nedokončani, nedorečeni, okrnjeni, ne povsem izpeljani. Do neke mere je to pač učinek avtorjevega minimalističnega sloga, ki raje izpušča

kot pojasnjuje, vendar se ni mogoče znebiti vtisa, da gre tudi ali nemara še posebej za težave s snovjo, ki preprosto ne zadostuje za celovečerni format pripovedi. Slednja zato deluje nekam brezkrvno, neartikulirano, brez izrazitejših poudarkov, mestoma tudi razvlečeno, pogosto pa daje kar vtis praznega teka.

Toda film je na srečo tudi umetnost detajla, izreza, zorne-ga kota, drugačnega pogleda, parcialnega prikaza. In to je Šterkovo področje, kar pride nemara še najbolj do izraza v filmu *Ekspres, ekspres*. Njegovi junaki prihajajo od nikoder in gredo neznano kam, so na moč redkobesedni, pa vendar zabavni, navidez pasivni, pa vendar iznajdljivi, miroljubni, pa vendar vztrajni in nepopustljivi, otroško naivni, pa vendar prebrisani. Njihov svet ni harmonična celota, ampak očarljiva kombinacija koščkov realnosti, neskritih želja, skritih odpovedi, zgovornih pogledov in neizgovorjenih besed. V *Ljubljani*, kjer gre, kot že rečeno, za nekoliko drugačno koncepcijo junakov in njihovega odnosa do realnosti, ta svet dokončno razpade, predvsem pa izgubi svojo filmsko očarljivost; podoba je, kot da imamo opraviti zgolj še z gradivom za pravi celovečerni film, z nizom le za silo spetih, marsikdaj sicer več kot spodobno, celo izvrstno posnetih prizorov, ki pa jim manjka neka trdnejša skupna vez.

Uglaševanje že s konvencionalnejšo formo naznanja težnjo po rekonstrukciji tako razsutega sveta kot pripovedne logike. Prvo doseže ravno z banalizacijo, povsakdanjenjem realnosti, ki postane na ta način sicer siromašnejša, a obenem oprijemljivejša, preglednejša, domačnejša in vsaj za silo sklenjena, drugo pa z dovolj jasno karakterizacijo obeh osrednjih junakov in zasnovo njunega odnosa, ki vključuje elemente konflikta in dramatičnosti ter s tem ponuja osnovne pogoje za razvojni lok pripovedi. Težnja

po rekonstrukciji pa je celo univerzalnejša, kot se zdi na prvi pogled, saj prežema tudi "vsebinsko" plat pripovedi, kjer gre prav za rekonstrukcijo opešane, razpadajoče zakonske zveze ali – če upoštevamo še intimnejši vidik – za rekonstrukcijo emocionalnega odnosa med partnerjema.

Od Šterka sicer ni mogoče pričakovati ne vem kako kompleksno zasnovane, umetelno spletene zgodbe, ki bi ji bilo treba podrediti bitje in žitje junakov, psihološko poglobljene karakterizacije likov, ki bi še bolj obremenila že tako težavne medsebojne odnose, ali pretiranega estetiziranja, s katerim bi skušal "nagraditi" temeljno pripoved, vsekakor pa smemo upati, da bo znal izbrani tematiki in načinu pripovedi vtisniti nekaj avtorske izvirnosti. Še zlasti, ker si bolj banalne tematike, kot je zakonska kriza dveh tipičnih predstavnikov srednjega razreda, skorajda ni mogoče misliti, in še toliko bolj, ker pripoved ne temelji na kakšnih posebnih zapletih in presenetljivih zasukih, marveč se ves čas odvija v mejah predvidljivega. Kaj nam torej v avtorskem pogledu ponuja *Uglaševanje*, če pustimo ob strani sicer učinkovito, a presojno in vse prej kot izvirno metaforo o razglašenem družinskem klavirju, ki ga je treba na novo uglasiti?

Zgodba o Petru (Peter Musevski), državnem uslužbencu na dovolj pomembnem položaju, da ga kdaj pa kdaj pošljejo na kakšen sestanek v Bruselj, in njegovi ženi Katarini (Nataša Burger), grafični oblikovalki, ki dela kot urednica pri neki založbi, je v osnovi skrajno preprosta variacija na že pošteno izpeto temo. Kriza srednjih let, osebna kriza, kriza emocij, zakonska kriza, kriza družine, kriza odnosov, kriterijev in pričakovanj – po petnajstih letih skupnega življenja sta se pač ohladila drug do drugega in njuna skupna prihodnost ni videti ravno obetavna. V res-

nici oba vesta, da jima svet ne ponuja odrešitve – on po izkušnjah s prostitutkami in ponesrečenem poskusu zapeljevanja nekdanje sošolke, ona po izkušnji s priložnostnim ljubimcem. Očitno potrebujeta le primerno spodbudo, da bi obnovila svoj odnos. In kaj je lahko boljša spodbuda kot ljubosumje?

Zgodba je pravzaprav tako borna, da ne more zadovoljivo zapolniti niti tistih pičlih sedemdesetih minut, kolikor traja film. Šterk sicer prizadevno gradi "atmosfera", pri čemer se ne opira samo na preverjena vizualna sredstva, ampak si pomaga tudi z izvrstno glasbeno opremo Alda Kumarja in Ars harmonice, toda zevajočih praznin v pripovedi ne morejo prekriti niti pogoste zatemnitve med temi razpotegnjenimi prizori iz zakonskega življenja. Tudi Musevski in Nataša Burger se trudita po najboljših močeh in pri tem še zdaleč nista neprepričljiva, a ob razredčenih dialogih in skromnem dogajanju ne moreta delati čudežev. S topimi pogledi v prazno, tako značilnimi za slovenski film, ali z zamišljenimi obrazi ni mogoče povedati nič več kot s tamponskimi "atmosferskimi" posnetki – vsebina ostaja gledalcu nedostopna, identifikacija je vsaj težavna, če že ne nemogoča. Vsekakor *Uglaševanje* zbuja dvom, ali je končni rezultat vreden vloženega truda sodelujočih, saj k izlizani temi ne prispeva nič posebno svežega in izvirnega, za nameček pa ima še težave z organizacijo pripovedi, ki ji pošteno primanjkuje gradiva. Občutek, da ostaja marsikaj zamolčano, neizgovorjeno, zajeto zgolj v boljšečih pogledih in potopljeno v nedostopne misli junakov, ni zato nič manj zgrešen kot vtis, da je Šterku s filmskimi sredstvi preprosto uspelo povedati premalo. •